

Dissertatio Circularis, Exhibens Miraculum Solis Atq[ue] Lunæ, In Hemisphærio Gabaonis Et Ajalonis Ad Mandatum Josuæ Stantium

Rostochii: Typis Nicolai Schwiegerovii, [1703]

<https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:5:1-63882-p0011-9>
<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1860772722>

Druck Freier Zugang

R.U.-theol 1703
Becker, Peter

Q. D. B. V.
DISSERTATIO CIRCULARIS,
Exhibens
MIRACULUM
SOLIS ^{ATQ;} LUNÆ,
IN HEMISPHERIO GABAONIS ET
AJALONIS AD MANDA-
TUM JOSUÆ
STANTIUM;

Quam,
DIVINO NUMINE CLEMENTISSIME ANNUENTE,
PRÆSIDE
M. PETRO BECCERO,
Sch. Pat. Rect. Math. Prof. Publ. & Phil.

Facult. h. t. Decano,
Die Octobr. A. O. R. M. DCCIII.
Placido Amicorum Colloquio submitter

RESPONDENS
ISAACUS DOEMANN/
Colb. Pomer.

ROSTOCHII,
Typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Ampliff. Senat. Typogr.

V I R O

**MAGNIFICO, PRÆ-NOBILISSIMO, CONSULTISSIMO,
AMPLISSIMO, PRUDENTISSIMO,**

**DOMINO
GEORGIO MELCHIORI
SCHWEDERO,**

J. U. D., inclutæ Rostochiensium Reipublicæ
Consuli præclarissimè merenti, Ordinum Provincialium
Syndico-Causarumqve Patrono Celeberrimo,
justissimo, laude majori,

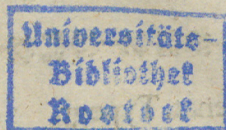
**DOMINO, PATRONO, FAUTORI ac EVER-
GETÆ VENERABILI atqve SUSPICIENDO,**

DISSERTATIONEM HANC MATHEMATICO-BIBLICAM,
cum voto perennantis ac prosperrimæ salutis,
submissima mente

offert ac consecrat

RESPONDENS

Isaacus Hoemann.
Colbergenſis,

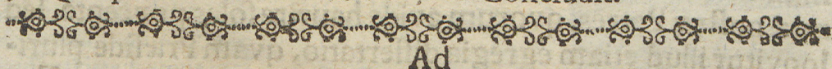
2022.03731

R.U.-theol. 1703 Becker, Peter

Conspectus Dissertationis.

Præfamen docet, eandem Scripturæ & naturæ veritatem, in rebus naturalibus sedulo conferendam.

§. 1. V erba <i>textus</i> , miraculum
complectentis, <i>occafio-</i>
<i>nem & connexionem</i> recenſet.	6. Qvomodo Sol & luna <i>ſteterint</i> ,
demonſtrat.
2. Qvo diei <i>Tempore</i> contigerit,
miraculum, inquiri.	7. Qvomodo ſteterint <i>e regione</i>
<i>Gibeonis & Ajalonis</i> , oſtendit.
3. <i>Locorum</i> , ubi evenerit, <i>ſitum &</i>
<i>distantias</i> inveſtigat.	8. Qvodnam ſit <i>medium illud cæli</i> ,
qvo ſteſſe Sol dicitur.
4. <i>Miraculum</i> omnino fuiſſe in ge-
nere evineit.	9. Qvamdiu <i>duraverit</i> miraculoſa
hæc ſtatio, demonſtrat.
5. Quid per <i>Solem & lunam</i> h. l. in-	10. Concludit.

Ad

Clariffimum, Doctiffimum,
& Pereximium
DN. RESPONDENTEM.

Amicum certiffimum,

PRÆSES.

Eſſi non dubitabam; Optime HOE-
MANNE, qv in hoc noſtrum de Te te-
ſtimonium multo graviora aliorum
Virorum, res denique ipſa eſſet ſuo
pondere ſuperatura, nihilo tamen mi-
nus exiſtimavi, a me qvoq; qvi optimâ
Tuâ, eâqve jucundiſſimâ, conſuetudine
qvotidie utor, utcunq; addi oportere,
qvæ ad promeritæ laudis decus, nominisqve Tui ornamen-
tum facere videbantur. Ex qvo enim in Tui devenire cogni-
tionem, atqve in ædes Te meas recipere contigit mihi, eam
ſemper in te deprehendi erga DEUM pietatem, in vita civili
probi-

probitatem, in moribus suavitatem, in amicitia integritatem,
 in studiis assiduitatem, ut Parentis Tui exoptatissimi, cujus
 omnes curæ in Te solum conferuntur, in Te consumuntur,
 spes mihi omnis, post summi Numinis gratiam, in ista Tua
 virtute animique moderatione posita esse videatur. Ita quippe
 omnium & singulorum animos & humanitate Tibi concilias,
 & modestia devincis, & virtutibus obstringis, ut colant Te ob-
 servantq; inferiores, magnifaciant & ament æquales, omniq;
 demum favore & benevolentia complectantur superiores.
 Quanto vero ardore quantoq; studio elegantiores literas per
 dies noctesq; prosequaris, non testes duntaxat habiturus es
 maximè Reverendos Theologo, saliosq; celeberrimos Acade-
 miæ nostræ Patres, quorum avidè haurire soles præcepta, sed
 loquitur illud etiam egregia dissertatio, quam Præside pluri-
 mum Venerando DNO. WEIDNERO, Fautore atqve Affine
 nostro honoratissimo & æstumatissimo, haud ita pridem de-
 fendebas publicè, collatis ibidem in Te plurimis Procerum
 Fautorumqve encomiis; quibus si quid unquam in Te or-
 nando momentum accedere poterit, illud erit, quod homi-
 nem Te *χηρομα* ubiqve demonstraveris. Hinc in Astro-
 nomia quoque versatissimus, non prælectionibus tantum
 publicis interesse, sed respondendi nunc vices promptissime
 suscipere voluisti, ut ea plane sit studiorum tuorum ratio,
 quæ & variâ jucunditate suâ animum nunc tuum oblectet,
 & laborum gratissima tandem latura sit præmia, in levi-
 dens olim Ecclesiæ, quod voveo, emolumentum, Tui quo-
 que Tuorumqve commodum atqve salutem. Ceterum
 vale, Bonisqve omnibus commendatus, nostræ memor
 amicitiae, diu super sis feliciter.

PRÆFAMEN.

UNam esse & eandem ubique tam Scripturæ quam naturæ veritatem, & eam utrobique in rebus merè naturalibus harmoniam & consensum, ut nec ista hujus dictamini, neque vero hæc illius assertis unquam revera contradicat, evictum satis dedit in controversia illa Hoffmanniana *Albertus Gravverus* lib. de *unica veritate*; consentientibus dubio procul & consensuris, quotquot æquo rem omnem judicio ponderarunt. Satis igitur prudenter satisque, caute gravissimus ille Hipponensium Præsul quondam *Augustinus* lib. 1. de *Genesi ad litteram* (dignissimo sane, quem legant sedulo observentque, quotquot Scripturæ veritatem cum natura conciliare conantur) cap. XVIII. si qua, in rebus obscuris & ab oculis remotissimis inquit, scripta legerimus etiam divina, quæ possunt salvâ fide aliis atque aliis parere sententiis, in nullam earum nos præcipi affirmatione ita propiciamus, ut, si forte diligentius discussa veritas eam labefactaverit, corruamus. Quæ & alia multa, his similia, Autoris verba Reverendum Daniæ Theologum *Brunsmannum*, acerrimum aliogvi Scripturæ, ejusdemque normativæ etiam in naturalibus potestatis, vindicem eo perducere valuerunt, ut Tractatus, *Gratia natura interpretis*, lib. 1. c. 1. non tantum Galilæi verba, satis tamen dura & adversæ parti maxime faventia, prouti ipse ibidem citavit eadem, toleret, sed etiam p. 4. adjiciat: *data in rebus communibus demonstratione, ob proprietatem sacrarum literarum & apparentem cum iis pugnam, eas negari minime posse.* Quamvis enim hallucinari dicantur, & a veritatis tramite aberrare Copernicanorum illi, qui, Scripturam sacram vulgi erroribus sese accommodasse, tenaciter defendunt, quorum e numero nominandus præ aliis erit acutissimus alias *Wittichius* in *Consensu Veritatis Scripturæ cum Philosophia*, oppugnatus non tantum a *Brunsmanno* l. c. sed a *Jac. Boisso* in *Veritate sacra contra Wittichium*, aliisque; *Gassendus* *Instit. Astron.* lib. 3. c. 10. ut & *Animadvers. in Epicuri Meteorol.* Tom. Op. II. p. m. 840. seq. *Megerlinus* *Syst. Mundi* *Copern.* p. m. 73. seqq. *Galileus Galilæi* (hæreseos propterea a Congregatione Cardinalium damnatus & abjurare opinionem illam coactus, uti prolixius citatis Cardinalium decretis historiam refert *Ricciolus Almag. Novi* Tom. 1. lib. IX. Sect. 4. p. 495. seqq.) *Keplerus* *Mysterio Cosmogr.* aliique infinite multi; ea tamen Philosopho præsertim Christiano cauta ubique adhibenda est moderatio, ut, sicuti nullum in Philosophia assertum ceu verum agnoscit firmumque; quod sacris literis rite intellectis revera contradicat, ita contra in rebus mere naturalibus certis & evidentissimis nulli Scripturæ interpretationi, apparenter veræ, re ipsa tamen erroneæ, temere subscribat, quæ, literæ textus vel quasi consona, rectæ tamen rationi e diametro adversetur. Quemadmodum enim unicus tam Scripturæ quam naturæ, & veritatis in utraque fundatæ, autor est & Dominus, verumque vero nunquam est contrarium, ita, si quid sensus bene dispositi, & ratio recte se habens, & experientia certa verum deprehenderint, Scriptura sacra illud non poterit vel deprehendere vel asserere falsum. Evidem is ego non sum, qui Scripturam sacram in rebus naturalibus ad solius naturæ analogiam explicandam, esse censeam cum *Megerlino* loco jam cit.; multo minus qui naturam gratiæ interpretem vel dicam, vel ab aliis crasso cum errore dictum probem; ceterum nec illis possum assentiri, qui res naturales, nec in fidei articulos deducentes, necessariis invictisque ex natura argumentis veras deprehensas, ideo tamen negare sustinent, quod ei dictum aliquod sacrum specie tenus videatur adversari; uti factum esse constat

Nat ex Elencho, vel a pueris hodiernum eluso, Zachariæ Pontificis Sec. 8, in Vergilium illum Episcopum Salisburgensem, terram undiqvæ habitatam & hominibus, adeoque Antipodibus, circumfulam asserentem, præ uti non sine ludibrio Pontificum illud argumentum persecutus est max, Reverendus Röberus *Disp. de Matheſeōs Sacra Definitione*, quam nuper una cum *Spicilegijs Publico Mathematicis* denuo impressam exhibuit Excellentissimus *Dicelium*, conf. *Spicil. t. p. 17. 18.* it. *Lansbergii Comment. p. 12. 13.* ut ut ipsum Pontificis elenchum *Ricciolus Almag. Nov. Tom. II. lib. 9. p. 489. 490.* quovis modo excusare studeat. Quapropter, sicuti Scriptura est lingua DEI, natura vero digitus DEI, judice *Keplero in notis ad cap. 1. Myſterii Cosmogr.* ita eandem utrobique veritatem a fonte omnis veritatis offerri nobis tam est certum, ut, *sicubi vel de terra vel de calo vel id genus aliis occurrat, quod sapientes veracibus documentis potuerint demonstrare, ostendendum nobis sit, nostris sacris literis non esse contrarium*, monente Augustino l. c. cap. 20. ut adeo apparens ista contradiclio tollatur. Cui quidem de Scripturæ & naturæ unica veritate controversiæ sicuti ansam dare poterat hypothesis illa Solis in centro locati, terræque motæ Copernicæa (uti vulgo audit) rationi quidem facile verosimilior & consentanea magis quam altera illa moti Solis Tychonica, sensibus & Scripturæ convenientior visa plurimis; ita operæ videbitur pretium, ea Scripturæ loca perlustrare, quæ huic materiæ inservire poterunt. Quamdiu vero harum hypothesis neutra invictis & apodicticis quidem rationibus ex natura, s. sensibus s. rationi s. experientiæ innixa, demonstrata fuerit, tamdiu textus quidem sacri literæ sine erroris s. metu s. periculo inhærendum esse videtur. Est vero locorum istorum hoc thema proponendum, primus & primarius facile, quem Josuæ X. caput v. 12. & 13. proponit; conferendis tanquam parallelis Hab. 4. v. 11. Syrac. 46. -- 5. Cujus quidem loci potiores hac vice circumstantias, moderante Spiritu veritatis in omnem nos veritatem ducturo, in specimen Disputat, Circular, paucis perlustrabimus.

§. I.

Miraculum stantis ad mandatum Josuæ solis atque lunæ explicatuos, præmittere omnium primo oportebit & verba sacri textus originalia, & succinctam antecedentium, quæ occasionem miraculo dederunt, cum textu nostro connexionem, ut omnia evadant magis lectori perspicua. Sunt autem originalis textus, miraculum hoc strictè proponentis, quæ sequuntur verba: **שָׁמַשׁ בָּגָבְעָן רוֹם וַיֵּרָח בַּעֲמָק אֵילָן וַיְרוֹם הַשֶּׁמֶשׁ וַיֵּרָח עֶמֶד — וַיַּעֲמֵד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם וְלֹא אָץ לָבוֹא כִּיּוֹם תָּמִיד** quorum sensum latine nos ita reddimus: *Sol contra Gabaon quiescat, & luna contra vallem Ajalon, & quiescit sol & luna stetit — & stetit sol in dimidio cælorum, & non festinavit occidere sicut die perfecto.* Non abludente multum ab hac nostra B. Lutheri germanica versione. Huic quidem textui jungimus illum, quem Hab. IV. 11. deprehendimus **שָׁמַשׁ**

שֶׁשׁ וְיָרֵךְ : Sol & luna stetit. ut & Syrac. XLVI. 4. יִשְׁחַלְאֵר
 χειρὶ αὐτοῦ ἀνεπιδίωξεν ὁ ἥλιος, καὶ μετὰ ἡμέρας ἐξαήθη πρὸς δύο. Ce-
 terum occasionem miraculi quod concernit, crediderim ipsam
 capitis hujus X, cum præcedentibus collati, textum verbis maxi-
 me evidentibus descripsisse illatum Gabaonitis abs Amorrhæo-
 rum quinque Regibus bellum v. 1. - 5. & imploratum ab his, ur-
 bem suam corona capi, sibiqve indies arctiora omnia reddi cer-
 nentibus v. 5. Josuæ potentissimi Israelitarum ducis (cujus socie-
 tatem dolo nuper pacti erant, juxta c. IX.) auxilium v. 6. Josua ita-
 que omnem fere exercitum ad pugnam paratum è Galgale mo-
 vens v. 7. firmato divinitus animo v. 8. factoqve vel per noctis
 caliginem itinere, improvidis nihilqve eorum metuentibus ho-
 stibus supervenit v. 9. eosdemqve, incusso desuper pavore terri-
 tos, commisso circa urbem acriter prælio, ingenti clade perculit,
 & per acclivia & declivia Bethoronis Acecam usqve & Macedam
 fugatos strenue persecutus est v. 10. Hostibus autem plurimis
 partim immissa à DEO ipso grandinis plaga, partim ferro Israeli-
 tarum prostratis, v. 11. cum acriter instaret fugientibus reliquis
 Josua, veritus ut satis sibi lucis, ad delendos universos, superesset,
 ipsum solem, ne occideret, sed splendore suo illum Gabaonis &
 Ajalonis tractum illustraturus supra Horizontem, deficiente licet
 omnis naturæ lege, conspiciendum se præberet, allocutus, lunæ
 quoq; , ad noctis dominium à DEO conditæ, cursum inhibuit.

§. 2.

Præcipuè hic temporis habenda nobis erit ratio, quo eve-
 nerit in cœlorum isthoc magnifico expanso miraculum. Equi-
 dem quo præcise mundi anno, certis suis, uti fas erat, numeris de-
 terminabili contigerit, tacente plane Script. S. fide atqve authori-
 tate Historicorum omni exceptione majorum destituti, determi-
 nare frustra allaborabimus; satis habituri, dixisse: in primum
 aut secundum ad summum annum à miraculoso populi Israelitici
 per Jordanem transitu ab Autoribus, historiæ sacre contextum
 secutis, probabiliter illud conjici. Non minus crediderim fore
 difficile, certam huic miraculo anni tempestatem mensem aut di-
 em destinare. Rabbīnorum enim affirmantium: *quod illa pugna*
contigerit בתקופה חסון *circa solstitium Junii nobis æstivum, quando sol in*
summo cœli fastigio videtur hominum capitibus impendere, teste Münstero
ad

ad h. l. cit. *Oper. Crit. Angl.* tanta mihi non videtur autoritas, ut fides illis hac in re sit habenda, incertis insuper, utrum in plenilunio, quod nonnulli volunt, an novilunio; quod alii, fuerit; notante *Abarbanel Comment. in Jos. c. 10.* In quomodo vero diei cujuscunque demum partem, præeunte quidem Scriptura S. remittendum sit, diversa est autorum sententia; aliis meridiem, vesperam aliis, aliis utrumque defendentibus. Commentatorum major, & dixerim maxima, pars meridiem vel ex hac sola ratione tuetur, quod sol in medio cælo dicatur constituisse, id quod non nisi in meridie fieri posse opinati sunt; facile, ut credo, vesperam defensuri, dummodo salvari citata modo verba possint. Vespertinum tempus qui eligere maluerunt, ad verba ista: *non festinavit sol occidere* provocant, per medium illud cæli aliud, quam lineam meridianam, intelligentes. Apparentem hanc textus sacri contradictionem declinaturi Rabbini aliqui, citati à supra dicto *Abarbanel ad h. l.* duplicem fingunt Solis stationem: alteram circa meridiem, alteram circa vesperam, omni licet fundamento cateroquin destituti. Nobis quidem probabilior eorum sententia, qui vespertinum tempus tuentur, adhuc est visa, idque ob sequentes potissimum rationes: I. Occidentis jam jam solis expressa textus litera, non sine summa necessitate (hic tamen exulante) deferenda, facit mentionem: *Sol non festinavit occidere.* In eo ergo erat, ut occideret, & occidisset extemplo, nisi inhibitus esset, ut deinceps dicendum erit II. connectendi particula *ו* non sine emphasi alteri illi *כיום* & c. addita, & ab ea tamen utique longè diversa, indice quasi digito innuere videtur, Josuam, cum solem occasui vicinum conspiceret, verba hæc mandatoria locutum. Quam ejus particulae emphasin erudite satis urget *Abarbanel c. l.* dicens: *לפי שהיה זה סמור לשקיעת החמה וראה השמש יורד להכנס החת הארץ בנכחיות גבעון והתחלה* id est: *quoniam hoc esset prope occasum solis, & videret solem descendantem, ut congregaretur sub terram à regione Gibeon, & inciperet luna apparere ascendens à terra in valle Aijalon &c.* In quem ferè modum *Masius Comm. in Jos. ad h. l.* addit: *Probabiliter videtur dici posse, imperatorem fortissimum non ante sollicita ista vota fecisse, quam diem in vesperam inclinatiorem, victoriæ vero magnam partem restare animadvertisset, veritusque fuisset, ne appetens nox prælium citius dirimeret, & securam hostibus fugam afferret.* III. Prælium istud circa Gabaonem commissum & *מכה גדלה בגבעון* insignis illa clades, quin-

quinimo persecutio fugientium hostium a Gibeone Acecam vel Macedam usque, non maiorem tantum diei partem sed omnem ferè extraxerat, uti apparatus bellici peritis facile patebit, præsertim si locorum istorum distantia simul habeatur ratio. IV. addere licebit, quod culminante sole Josua de occasu ejus vix videatur potuisse cogitare; quod lunæ faciat mentionem probabiliter ad oppositionem vergentis, adeoque plenæ fere; quod, sole in dimidio cæli posito, non statim meridies inferatur &c. Quæ & alia sententiæ nostræ probabilitatem conciliare persvasus sum.

§. 3. Temporis momento subjienda merito foret loci, ubi contigerit ad mandatum Josuæ hoc miraculum, quæ situm & distantiam descriptio. Verum quid in tam diversis & plane inter se dissonis Geographorum, de memoratis in textu nostro locis, opinionibus determinandum nobis sit, vix liquet, adeo ut quæ in genere de difficultatibus Geographiæ sacre & autorum contradictionibus erudite monuit Clarissimus *M. J. H. in der Vorrede der kurtzen Fragen aus der Geographia sacra*, huc omnino quadrare videantur. Equidem in designando horum locorum, quoad Tribus Israeliticis situ, facile autores conveniunt. Sic enim Bethoronem & Gabaonem in Tribu Benjamin; Acecam & Macedam in Tribu Juda; Ajalonem vero in Tribu Dan sitas fuisse, teste præsertim Scriptura S., sortes Tribuum describente, non est qui in dubium vocare audeat. Quod si autem quis ad eorundem locorum definitas a singulis autoribus in gradibus & minutis longitudes & latitudes (sive in constructis jam mappis, quales & *Heidmannus in Geogr. Sacra & Adrichomius in Descript. Terra Sanctæ* aliq; autores vel sine libris suppeditant, sive insuper in catalogo, quem ex *Ptolomæo & Zieglero* adduxit *Henr. Bunting Itiner. S. Scripturæ p. 22 (seq.)* attendere & investigare exinde locorum intervalla voluerit, non levem ubique deprehendet discrepantiam. Illud tamen vel maxime mirum videri posset, quod, cum distantiam Gibeonis & Ajalonis (quorum præcipue allegata a nobis sacri textus verba meminerunt) *Adrichomius*, ut & *Heidmannus* 4. ad 5q; millarium germanicorum statuunt, quod *Gverkius Exper. Magd. c. 8. §. iii.* asserat: loca hæc non milliare germanicum a se distare; & *Bunting Itiner. S. Scripturæ p. 102.* Von Gibeon ist Josua gereiset bis gen Ajalon eine halbe Meile da hat der Mond stille gestanden. & *Osfander Comm. in Jos. X. P. III. p. 79.* Unius leuca distantiam defendat; adeo ut facile appareat, circa hanc materiam

rationibus firmis plane nullis, sed solis Geographorum longè dis-
sidentium iisque dubiis autoritatibus fundatam, certi quicquam
definiri non posse. Quod si Rabinorum assertis fidem adhibere
quis voluerit, eam dictorum locorum distantiam deprehendet,
quantam, præsertim cum graviori agmine, intra diei semissem
emetiri Josua non potuisset notante illud Erasmo Francisci *Lust-
Haus der Obern Welt* p. 894. Unde רשי hoc loco ad vocem Ajalon
והנה רחוק מצבעון שהרי גבעון בנכול בנימן ואילה בנכול דן
quæ tamen autoris ratio parum vel nihil probat. Quinimo רדק
sesquidiei interstitium Gabaonem & Ajalonem inter constituenti
contradicit *Masius cit. loco*. Ceterum Ajalonem Gibeoni fuisse oc-
cidentalem, in australiorem plagam quodammodo inclinatam,
consentientes habebimus autorum plurimos.

§. 4. Rationem vero & modum hujus miraculi, notabilio-
ribus quibusdam circumstantiis in textu nostro descripti, quando
explicaturi tandem sumus, vel ex solo harum pagellarum titulo
constare arbitror longe nos esse ab iisdem alienos, qui vel ex prin-
cipio Atheistico, vel excæcatæ mentis caligine miraculum hic
nullum admittunt, ratione quâdam naturali illud contigisse con-
tendunt. Priorum è numero dubio procul censendus erit *Spinosa*
qui *Tract. Theol. Polit. c. 2*, diuturnioris (ut voluit) lucis causam sta-
tuens solito majorem ex glacie, quæ tum in aere erat, radiorum
solarium, refractionem; c. 6. fatetur: *Pio quodam dolo ad decipien-
dos Ebnicos, solem adorantes, partim ex religione, partim ex præconcep-
tis opinionibus hebreos longe aliter concepisse & enarrasse, quam revera contigit.*
Cui jungendus utique *Peyrerius Syst. Theol. l. 4. c. 5*, qui non solis corpus
sed lumen ejus superfuisse ait, ejusdemque occumbentis fulgorem civitatem &
montem circa Gabaon verberasse, ut effugere Amorrhæi non potuerint. Qui
Autores, quod verbis adstruunt miraculum re ipsa planè ever-
tunt, citati pluribus & refutati satis ab Excell. *Reyhero in Math. Mos.*
circa hunc *Josue* locum, adeoque à nobis hoc loco non excutiendi.
Posteriorem classem constituunt Rabinorum isti, qui ob rationes
plane lepidas & ridiculas ex parte (v. c. quod solare corpus sphæ-
ricum ob rotunditatem stare non possit; it. quod Josuæ hac ra-
tione miracula forent majora, ipsis miraculis Moyssis, & quas
non alias) opinati sunt: *Luminaria revera non stetisse, sed visa tantum
stare ob brevitate[m] temporis, quo Israelitæ devicerint hostes, quod quidem erat
negotium multorum dierum, quasi dicere Josua voluerit: Da domine, ut isto*

tam

etiam brevi intervallo ulciscamur nos de hostibus nostris, quanto sol stabit contra Gabaon & luna supra Ajalon, prouti ita ipsorum mentem Vatablus Comment. ad h. l. cit. Oper. Crit. Angl. proposuit confer Erasmus Francisci im Lusthauss der Obern Welt p. 891. seq. Omne itaque miraculum in accelerata tantum Israelitarum victoria ponunt. vid. quoque; Osiander Comment. in b. l. quam quidem horum Rabbiorum hypothesein ab Abbarbanel in h. l. Josuæ jam destructam citasse erit refutasse. Jungere vero illis commode licebit Autorem Hist. Schol: cujus meminit Abulensis in 2. Reg. quæst. 25. qui sidera naturaliter stare posse affirmavit, rationibus adductus, uti admodum infirmis (v. c. ex annuis solstitiis, Planetarum statione aliisque desumendis) ita facile solvendis. Sicuti autem miraculum hic & quidem longe maximum cum Scriptura nos agnoscimus, ita motæ terræ hypothesein (suo à nobis loco cæteroquin relictam) illud vel evertere vel eidem derogare quicquam ne illi quidem concedunt, qui hypothesein hanc alias maxime damnare solent. Proinde quando contra istam Füllerus Misc. c. 15. p. 99. ita disputat: Libenter quæram ex istis hominibus quid tandem arbitrentur miraculum esse &c. recte responderi autumo: æque magnum esse & manere miraculum, ex quacunque demum hypothese illud deducere quis velit. Unde per bene Brunsmannus Grat. nat. int. l. 5. c. 29. p. m. 369. ait: Si demonstratum esset terram circa solem moveri quotidie, solem tamen motu vertente posse esse diei & noctis causam, sic ut per miraculum fisci diceretur, cum verti desinens omnium luminarium ferias induceret.

§. 5. Ut itaque Josua Solem jam jam occiduum per miraculum, omnes naturæ vires excedens, in Hemisphærio Gabaonis & Ajalonis supra Horizontem conspiciendum retineret, eundem una cum luna spiritui plane heroico & divinitus firmato allocutus est. Ubi quidem est quod miremur dari nonnullos, qui h. l. non ipsum Solis corpus intelligere malunt, quam spurium aliquod, & supposititium, recens a DEO in hunc solum usum conditum atque productum, quod occidente vero sole fulserit, lucemque Josuæ desideratam dederit. Quo in errore verius quam opinione R. Kimchium fuisse Autor est Olearius Com. in Jos. X. p. 81. conf. etiam de שם שם Masius Comment. ad h. l. Sicuti enim temere & absque ulla necessitate contra Scripturæ literam hoc ipsum fingunt, ita Scripturam eidem reclamantem dicere pro excutiendo hoc figmento sufficiet. Sunt etiam qui pro obtinendo hinc alio confectario

ctario splendorem potius solis quam ipsum solem intelligi abs Jo-
 sua voluerunt, a literæ sic proprietate ad metonymiam delapsi,
 idque ex hac (ceu arbitrantur) necessitate: Quod sol & luna jube-
 antur stare, & stetisse deinde dicantur *in Gibeon & in valle Ajalon*,
 ad quæ tamen loca substantia luminarium nunquam, bene tamen
 splendor eorum atque lumen pervenerit. Huc dubio procul col-
 limat Gverkius Exper. Magd. l. c. ubi tamen notandum intellige-
 re eum splendorem solis, jam infra Horizontem constituti, residuum.
 Alio quidem sensu *Foscarini* cit. a Wittichio Consens. Verit. p. 658.
 §. 813. *Potest hoc ita accipi, ut non proprie corpus solare, sed solis splendor sub-*
stiterit, ex eo, quod non ipse sol, sed terra splendorem ejus recipiens motum su-
um stiterit, quæ sicut ordinarium suum motum orientem versus indefinenter
persequendo, solis splendorem in occidentem accepisset, ita immota manente,
immutus etiam stetit solis splendor in eam impressus. Conf. Copernicano-
 rum illi qui nullum hic solis motum admittunt. Quemadmo-
 dum autem hypothesin auctoris suo nos loco relinquimus, non-
 dum apodictica quadam naturæ veritate ad deferendam Scripturæ
 literam redacti; ita nulla hic nobis quidem videtur necessitas cur
 ad metonymiam confugientes, luminarium intelligamus splen-
 dorem potius, quam corpus & substantiam uti deinceps ostende-
 mus. Injurius tamen in dictum hunc Autorem fuerit, quisquis
 ex his ejus verbis collegerit, statuere eum: splendorem solis sine
 sole tanquam causa proxima super fuisse; id enim duntaxat voluit,
 immoti solis splendorem, moto objecto illuminando, ex una ejus
 extremitate in alteram devehî; & immoto contra objecto immo-
 tum quoque stare posse, id quod negari non potest. Conf. *Nisani-*
ders Bibl. Ergetz. Jan. 1695. Restat ergo dicendum ipsum ve-
 rû solis corpus hic intelligi. Quamvis enim de lumine ad superan-
 das hostium reliquias sollicitus esset Josua, quia tamen, Sole ex o-
 culis ejus sublato & infra Horizontem depresso, non poterat non
 omnis etiam splendor evanescere, ipsum etiam corpus solis super-
 esse jussit. Quod vero cum Sole etiam lunam stare voluerit, non
 eadem omnibus visa fuit ratio. *Autor Mirabil. Scripturæ* S. l. 2. c. 4.
Non etiam inquit, quod ad belli illuminationem luna tunc in præsentia solis
proficeret, stare imperatur, sed ne quid incongruo luminarium meatu per unius
quietem & alterius motum destrueretur. Contra illuminationis ergo id
 factum esse censet Gverkius c. l. quando ex hoc ipso conjecturandum esse,
 ait, *tum temporis, cum Josua stare solem jussit, illum occiduum, lunam vero*
orienturam

orituram fuisse NB. ut soli occidenti ea succederet. Neutra nobis ratio
 probatur; non prior: sic enim non apparet, qualis illa ex motu
 lunæ metuenda in orbibus cœlestibus jactura, per DEI, miraculi
 hujus auctoris, omnipotentiam non facile vel restituenda, vel evi-
 tanda. Non posterior: Nititur enim illa falsæ auctoris hypothese,
 de splendore solis jam occidentis in cœlo residuo. Rectius me qui-
 dem iudice illi, qui luminaria hæc duo, in diei noctisque dominium
 a DEO condita Gen. 1. — 16. a Josua, utriusque vicissitudines vel
 permutaturo vel inhibituro, subsistere & *אמרו ד' עו* quasi iusta
 esse affirmant. In quem fere modum *Clarissimus Masius* ad h. l. fa-
 ctum illud est, inquit, quia hæc duo præ cæteris aspectabilia astra pro iis orbi-
 bus posita sunt, quorum conversione diei & noctis conversio efficitur. Cete-
 rum cum Josua utrumque luminare dubio præcui in cœlo conspe-
 xerit, verosimile omnino & maxime probabile nobis videtur, lu-
 nam in eo tum fuisse, ut ad oppositionem vergeret; sic enim, sole
 in Horizonte occiduo constituto, luna versus orientalem plagam
 posita omnium maxime corruscare, hominumque ferire oculos
 prehenditur. Quamvis enim quosdam Rabbiorum ipsam
 conjunctionem lunæ & solis, adeoque novilunium, tueri non dif-
 fitear, neque etiam me lateat tam *Hevelium Selenogr.* p. 282. quam *Ke-
 plerum Opt. Astron.* c. 6. sect. II. statuere: lunæ novæ corpus in cœlo
 circa meridiem conspici posse; imo Anno 1553. Hispali conspe-
 ctam esse notante eodem Keplero in nov. Stell. Serpent. cap. 24.
 Cum tamen prius illud sine fundamento ullo a Rabbiniis dictum
 sit; & posterius plane insolens atque rarum & per vitæ nostræ tem-
 pora nondum contingens; adhæc tuis potius quam nudis oculis
 observandum; non video cur ad istas difficultates dilabendum no-
 bis fiet, præsertim si verba textus *בנכעו בעמק אילון* comode ex-
 plicari, stante etiam oppositionis luminarium hypothese, queant.
 §. 6. Executienda porro erit quaestio: quid sibi velit ista lu-
 minarium statio, abs Josua desiderata & impetrata? Voces in textu
 præcipue duæ occurrunt *עמד* & *רם*. Posteriores hanc proprie
 quidem *silere conticescere*, metaphoricè autem *quiescere* & *subsistere* si-
 gnificare satis constat; emphasin autem ipsius è plurimis Scripturæ
 locis parallelis propositam vide sis apud *Olearium Bibl. Eccl. lib. h. l.*
 & *Misanders Bibl. Ergeshl. Mens. Jan. 1695.* Uter vero hoc in loco
 significatus obtineat, ipse contextus & materia, ut loquimur, sub-
 strata & verbi insuper *עמד*, huic Synonymici, collatio facile evin-
 cit.

rit. Unde optimè Masius ad hanc vocem: *EISTACERE* interdum si-
 gnificet & hanc significationem secuti sint hebraei, verior tamen mihi visa est
 LXX. & Symmachi sententia, qui omnes per insistere morari & quiescere acce-
 perunt, hanc enim dilucide veram verbum עמד ostendit. Ejus enim vocis
 significatio, minus æquivoca, stationem subsistentiam & perman-
 sionem omni dubio procul arguit & infert. Cumq; verbum עמד
 non de luna tantum, sed & ipso sole in textu nostro v. 13. nec non
 Hab. 4. -- 11. expresse a Spiritu S. adhibita sit, nescio unde Zimmer-
 mannus Script. Coperniz. Part. II. c. 1. §. V. Argumentum pro hypothesi
 Copernicana inde elicere tam audacter conatus sit, quod Scriptura
 vocem עמד de luna & non de sole usurpare voluerit; quod ipsum
 ejus argumentum necessario sic corruet. Ceterum stante hac vo-
 cum hebraicarum emphatica significatione, omnimodam utrius-
 que luminaris quietem & stationem arguente, a veritatistramite
 utique aberrasse dicendus erit R. Chasdai citatus & refutatus abs
 Abarbanel dicto sæpe loco; qui opinatus est: Solem non persti-
 tisse, sed retardatum quasi lentiori duntaxat motu incessisse; ad-
 ductus forte illa loquendi formula, qua solem non festinasse ut occideret
 textus affirmat; conf. Erasmus Francisci l. c. p. 892. cui quidem inter-
 pretationi favere videtur Chaldeus Paraphrastes qui vocabulum ארך
 quod est prolongari produci adhibuit. Verum sola hæc denegata fe-
 stinationis phraseologia, recte explicanda, genuinam vocabulo-
 rum עמד & עמד significationem tollere ne utiqvam valebit. Ni-
 hil itaq; adhuc relidet dubii, quin revera quietum steterit, & a mo-
 tu suo cessaverit utrumque luminare. Juxta quem vero motum
 & sol & luna steterint, expressa Scripturæ litera non asseverante,
 ex circumstantiis eruere oportebit. Sed vero cum Josua immi-
 nentis noctis tenebras arceri, diemque sic ultra solitas naturæ vi-
 ces prolongari vellet, manifesto apparet, illum inhiberi motum,
 quo dierum noctiumque vicissitudines per ortum & occasum lu-
 minarium introducuntur. Tantum quidem ex Scripturæ hoc
 contextu; reliquis ex natura supplendis. Triplicem autem utriusq;
 luminaris motum, ut ex Astronomia patet, vel solus hominum sensus
 nedum experientia & ratio deprehendit. Motum scilicet in u-
 troque sic dictum primum s. communem, quo ab ortu in occasum
 cum omnibus sideribus aut volvuntur aut volvi saltem appa-
 rent; & secundum sive proprium quo ab occasu ortum versus
 vel progrediuntur, vel progredi saltem apparent; quibus acce-
 dit

dit *tertius*, in sole quidem *gyrationis* circa centrum, in luna vero *rotationis* sic dictus, ex maculis utrobique observabilis. Ecquis vero horum iste demum sit, qui ortum & occasum siderum, adeoque noctis & diei vicissitudines inferat atque causetur, circa illud quidem momentum in diversa longe abeuntes videas Astronomos. *Tychonici* motum *primum* & *tertium* pro vero, *secundum* pro apparente agnoscentes, priorem defendunt, solemque, cum luna revera ab ortu versus occasum moveri solitum, constituisse & ab hoc suo motu cessasse contendunt. *Copernicani* motum *primum* pro apparente, *secundum* autem & *tertium* pro vero agnoscentes, *tertium* defendunt, solemque circa suum centrum gyron, eaque sua gyratione, reliqua planetarum corpora adeoque terram ipsam secum rapere solitum, immotum constituisse, & reliquis etiam Sideribus, adeoque & terræ, quietem induxisse ex parte contendunt. Quem ex his motum textus sacer h. l. innuat, expresse non additur, adeoque & nos (neutrobique apodicticis argumentis victi) nil certi determinaturi, dicimus: Utrumque per hunc Scripturæ textum (aliis hac vice vel sepositis, vel Theologorum Cathedræ reservandis) æque facile posse defendi: plane ad exemplum Excell. *Reyheri*, qui cit. loco p. 606. *nihil ex recensione hac determinari posse*, affirmat, *quia eadem utrobique res obtinetur*. Et sane perplacent allegata jam supra *Brunsmanni* verba l. 5. c. 29. p. 369. quibus stante hypothese Solis, circa suum tantum centrum agitati, ne sic quidem iustam esse causam, ad speciem & apparentiam discedendi, asserit; sicut vertigine quotidiana circumagitur sol, verti nunc desinens, omnium luminarium ferias induxisse dicendus esset.

§. 7. Progredimur ad explicanda, quæ scrupulos plurimis moverunt hand leves, sacri textus verba: quibus Sol כִּנְבֵּעַן & luna בַּעֲמֵק אֵירוֹן stare jubentur. Non desunt qui inevitabili necessitatis lege literam hic textus deferendam canunt, nisi apertissimum inde secuturum absurdum velis admittere. Quando enim textus & כִּנְבֵּעַן & בַּחֲצֵי הַשָּׁמַיִם stetit Solem expressis verbis affirmat, vix conciliari posse visa est illis, nisi alterum revera, alterum apparenter duntaxat dictum acceperis. Unde *Guerkii* cit. sæpe loco, *sequeretur*, inquit, *quod Gibeon & medium cæli esset unum idemque*; quo argumento suam inter alia hypothesin de splendore solis stabilire conatur. Sed recte quidem hanc autoris consequentiam refellit *Franciscus* l. p. 878. Si quid in cælo e certo loco terrestri

conspiciatur, non statim sequi, & locum illum terrestrem e quo,
 & coelestem in quo videtur, unum esse & eundem. Sol enim in
 hemisphaerio coelesti subsistens Gibeone conspici poterat, verum
 inde coeli & terrae locus non erit idem. Sunt porro etiam, qui
 verticem Gibeonis & Ajalonis, & punctum Zenith hac loquendi
 formula innui contendunt. Unde *Osiander Comment. Jos. p. 80. stabat*
Sol ea caeli parte, qua illud dividitur in duas aequales partes nempe circa punctum
verticalis in sphaera recta, & Münsterus ex mente hebraeorum ad h.
l. refert: pugnam contigisse, quando Sol in summo caeli fastigio videtur homi-
num capitibus impendere. Verum sic concedendum esset, Solem Gi-
 beoni, & lunam Ajaloni apparenter tantum fuisse verticalem.
 Constat enim Sphaerologiae vel leviter peritis, Solem sphaerae tem-
 peratae habitatoribus nunquam fieri posse verticalem eoq; minus,
 quo magis a tropicis recedunt, cum idem ab aequinoctiali ad sum-
 mum digrediat $23\frac{1}{2}$ gradus ferè, quanta sc. est maxima Eclipticae,
 & in ea solis, declinatio. Jam vero, omni Palaestina intra sphaeram
 temperatam redacta, Gabaon speciatim & Ajalon intra $31. & 32.$
 latitudinis gradum fuerunt sita. Quod si igitur miraculum hoc
 fuisset circa solstitium nobis brumale, a vertice horum locorum
 distitisset sol ad 54 gradus, qui 810 millaria germanica (pro quibus
Megerlinus Syst. Copern. p. 77. ponendo certum numerum pro incerto,
 ultra 500 habet) in terrae globo conficiunt; si vero circa alterutrum
 aequinoctium, a puncto Zenith abfuisset sol 31 gradus, qui faciunt
 345. millaria; si tandem circa solstitium nobis aestivum, ad mini-
 mum 8 gradus, qui faciunt 120 millaria, sol a vertice remotus fuisset.
 Alii ad lineas Gibeonis & Ajalonis meridianas confugientes, solem
 in Gabaonis, lunam vero in Ajalonis meridionalem lineam re-
 ponunt. Sed praeterquam quod vesperscente coelo probabiliter
 contigisse hoc miraculum supra diximus, difficile omnino vide-
 tur Josuam distantiam linearum meridionalium dictorum loco-
 rum nudo oculo observare potuisse, quæ, utut 5. vel 6. millarium
 in globo terrestri intervallum statuas, ipsis tamen oculis plane est
 insensibilis. Copernicanorum nonnulli statim hic confugiunt ad
 suam hypothesin de Scriptura ad vulgi captum se attemperante.
 Unde *Megerlinus c. l. p. 77. Manifestissime, inquit, locutus est Josua tan-*
tummodo ad apparentiam, tunc enim sol non solum in Gibeon, sed etiam in his
nostris regionibus & in toto terræ hemisphaerio erat. & *Wittichius Conf. Ve-*
rix. aph. 841. p. 682. Accurate loquendo non magis sol in Gibeone potuit dici
 consistere,

confistere, quam in aliis quibuscumque locis sub eodem Horizonte cum Gibeone sita.
 Quæ ipsa utriusque autoris verba, dummodo vulgi errorem à Scri-
 ptura arcerent, tolerari forsitan possent. Revera enim, quotquot
 supra Horizontem elevatū videre poterant solem, eundem quoque
 subsistere poterant, dum vellent, animadvertere, quod negari non
 potest. Propterea tamen nondum sequitur, locutam hic esse Scri-
 pturam minus accurate & ad apparentiam quidem, non autem rei
 veritatem. Unius enim positio non est alterius exclusio; Gibeone
 sol stetit dicitur, non negato, quod & in aliis terris statio ista ob-
 servari potuerit. Verum dicendum nunc tandem, quod res est.
 Quemadmodum sensum mentemque verborum egregie satis expri-
 munt *Vinarienses*: *Sonne/ wie du jetzt zu Gibeon gesehen wirst / so bleibe*
also stehen und gehe nicht unter bis wir unsere Feinde gerochen haben etc.
Consentientibus & Batavis ad verba Gibeon & Ajalon: staet stille Son-
ne te dier plaetse, daar ghy nu syt, en gaet ons niet onder, ter wyle
wy in Gibeon sryden, ende Maen en brenght ons ten nacht niet
an: Ita quoad verba כנגבון & בעמק אילון dicimus, comode eas
verti posse: contra Gibeon & contra vallem Ajalon. Notante enim Nol-
 dio in Concord. part. p. 145. seq. particula כ infinitis in locis pro-
 prie *contra* significat. Quare etiam autor mirabilium Scripturæ S.
 L. II. c. 4. sic reddidit illa verba: *Sol stetit contra Gabaon &c. & Rabbi-*
norum plurimi particulam כ h. l. per נכח quod est e regione expri-
mere maluerunt. Et hanc ipsam verborum vel versionem vel si-
 gnificationem fusius & exquiritate satis persecutus est *Brunsmannus* c. l.
 p. 376. seqq. Neque vero ob stare nobis poterat, quod Excellentissi-
 mus *Reyherus* Math. Mos. p. 598. seq. istam particulam כ versionem
 in *Peyrerio* tanquam falsissimam redarguat. In eo quippe est Ce-
 leberrimus Vir, ut inspidam autoris hypothesin, ex hac sola ver-
 sione fundamentum sibi conciliaturam, refellat, adeoque alteram
 particulam כ significationem urgendo ostendat, hæc si obtineret,
 corruere omne & unicum Autoris fundamentum. Ceterum & hoc
 notamus: quando sol e regione Gibeonis, & luna e regione Aja-
 lonis dicitur stetit, non præcise ipsas intelligi urbes, sed omnem
 inter illas, earumque confinia tractum, & loca campestria, ut a-
 deo Solis atque lunæ corpora, sicuti in ista planitie tum temporis
 Josuæ apparebant, per stare jubeantur. Quod quidem colligitur
 (1) ex generali scopo Josuæ, qui itinera hostibus fuga ablatis &
 a se persequendis, passim repleta solis splendore voluit esse illu-

strata. (2) ex eo, quod vallis ista, hoc loco Ajalonis dicta, Jec. XXVIII. -- 11. a propheta, miraculi hujus mentionem injiciente, vallis Gibeonis dicatur. Unde *Mafius c. l.* recte quidem inferre voluit, eam planitiem utriq; urbi communem, Macedam usque pertigisse, & locum hic eundem utrobique significari. (3) ex infinitis aliis Scripturæ locis, in quibus eadem loqvendi ratio obtinet. Sic enim, præsertim in metricis, singulæ ferè paginæ aliquot offerunt phræseologias ejusmodi, ubi duarum vel trium enuntiationum subjecta & prædicata promiscuè permutari, & unus prædicatum alterius subjecto, & vice versa, tribui commode potest, ut evolventi vel solos Psalmos XCVI. 11 13. XCVII. 1. 8. CII. 4. 7. 22. 23. CIII. - 7. 10. CIV. - 4. 7. CV. - 6. 9. 10. 23. CVI. - 22. erit manifestum. E quibus hac vice notamus CIII. 7. ubi dicitur: *Mosi notas fecit vias suas, & filii Israel opera sua*, hoc quidem sensu, ut & Mosi & filii Israel, vias & opera sua patefecisse dicendus sit Deus. Ita pariter h. l. Sol & luna stare jubentur in tractu illo, & planitie Gabaonico - Ajalonica, non enim Sol magis e regione Gibeonis quam Ajalonis stetisse videtur.

§. 8. Explicandum porro, quodnam sit מֵצֵד הַמֶּדִּימָה me-
dium illud cœli, cujus v. 13. fit mentio. Nonnulli hic ad verticale punctum eo lubentius recurrunt, quod prior illa loqvendi ratio §. præc. explicata salvari hac ratione ipsis videatur; sed quo fundamento illud dici possit ibidem ostendimus. Qui vero meridiem in hoc miraculo defendunt, unico huic fundamento innixi, de linea meridiana ortum ab occasu quasi dividente, illud explicant. Verum Sole prope occasum constituto, ut nos quidem probabiliter evicimus, sententia ista sponte corruet. *Joh. Jac. Zimmerman* juxta hypothesin Copernicanam hoc dictum explicaturus, *Script. Coperniz. P. II. c. 1. p. 37. & Exerc. Theor. p. 127. Prop. 2. de centro universi* illud explicat, ratus, cum de linea meridiana explicari non possit, nullum superesse aliud cœli medium, nisi meditullium seu centrum cœlorum. Sed vocabulum מֵצֵד de meditullio quodam seu centro nunquam explicabitur, utpote quod dimidiatam partem potius, quam centrum significat, radice sua illud demonstrante; quare & Chaldaeus paraphrastes vocem מֵצֵד quod dimidium proprie denotat, usurpat. Sunt qui per medium cœli quodcunque cœli spatium, seu cœlum ipsum simpliciter, non habito ad certum locum situmve respectu, intelligi asserunt. Ita plane

Francisci

Francisci c. l. p. 877. das wird nach gewöhnlicher Red. Art mitten am Himmel genandt/was unsere Augen am offenbahren Himmel bemerken/ ob es gleich nicht vertical oder Scheitel recht über uns stehet. Qvibus consona sunt, qvæ habet laudatus sæpe Brunsmanni l. c. pag. 380. *Stetit sol vere & proprie in medio cæli, cum in cælo supra Horizontem staret conspicuus*: id quod phrasibus biblicis & locis N. T. probat, qvibus in medio alicujus rei est in ipsa re. Qvam virorum istorum explicationem probabilior em ego qvidem crederem, si pto צפון in textu foret קרב qvæ non tantum eo sensu adhibetur in Scriptura V. T. (v. c. Gen. XLV. 6. ubi קרב הארץ in medio regionis seu terræ illius est in ipsa regione) sed & græco vocabulo μεσημερία Apoc. VIII. 14. allegato a Brunsmanno convenire magis videtur. Reliat itaqve dicendum: Per medium seu dimidium cœli h. l. indigitari, dimidiatam illam cœli superioris nobis & visibilis partem, qvam usitato in Astronomicis vocabulo Hemisphærium dieimus, respectu scil. habito ad Ajalon & Gibeon. Qvæ ipsa explicatio & voci textus & sensui adeo nobis satisfacere videtur, ut reliqua omnia cum eo stare, & plurimæ sic difficultates tolli qveant; mirumqve nobis sit, cur isthæc Abarbaneli observatio locum non invenerit, quando Comment. in h. l. ait: כבר ידעת שהשמים אשר הם כח הארץ נכח ראשנו וקראו חצי השמים לפי שהחצי האחר מהשמים הוא למטה מן הארץ & paulo post חצי השמים אינו חצי היום ולכא יתחייב ממנו אכר בהיות השמש למעלה מהאופק יומר שהוא כחצי השמים qvæ sic vertimus: Jam ante se constat quod illa pars cæli, quæ est supra terram & regione verticis nostri, dicatur dimidia pars cæli (HEMISPHERIUM) quoniam altera illa medietas cæli sub terra est, & deinceps. In dimidia parte cæli non statim est dimidium diei, neque enim exinde sequitur, sed existente sole supra Horizontem dicimus eum esse in dimidio cæli. Et propterea verba hæc adjici crediderim, quod splendor solarium radiorum ex refractione aliisque causis residuus, Sole jam infra Horizontem depresso, terras illustrare aliquantisper valeat. Quod ne tum quoque accidisse arbitrere, emphatice additur: Solem, ut ut Horizonti occiduo vicinum, non occidisse tamen, sed in ipso visibili Gibeonis & Ajalonis hemisphærio conspicuum, lumen quæqve versum in terras istas sparsisse: Ut vel sola hac loqvendi ratione ressellantur satis, qui ad resplendescendam & refractionem refugere malunt, de qvibus supra.

§. 8. Qvæ addunrur tandem verba וְהָאֵל לָכֹחַ כִּיּוֹם תָּמִיד & non festinavit occidere sicut die perfecto, præceps in noctem diei (supernaturaliter deinde prolongati) tempus, me qvidem judico, arguere videntur, adeo ut verba Excellentissimi Reyheri Math. Mos. p. 599. §. 8. hypothese in illam vesperascentis jam jam cœli falsissimam pronunciantis, ex fervore satis laudabili in perversam explicationem, ad naturales causas miraculum hoc reducturi Peyterii provenisse credam. Nec vero male hic vocabuli וְהָאֵל emphasin urserunt nonnulli, asserentes: Incubuisse Solem quasi Horizonti, premendo eum, urgendo, arctando, occidere tamen non valuisse: Es hatte nemlich die Sonne nicht Krafft noch Vermögen/sich wie sie am Untergang pfleget/den Augen der Menschen eiligst zu entziehen. Neqvectiam omne eximere videtur dubium, quisquis solem, a linea meridiana deflectere incipientem, occidere dixerit. Pari enim ratione orientem quoque solem ad occasum vergere dixeris, mirā tamen vocum transpositione, ortum cum occasu, noctem

noctem cum die facile permutante. Adde quod inter mirabilia DEI referat Amos (alio licet forte significatu) VIII. 9. Solea circa meridiem occidere. Ceterum cum non occidisse prius sol, quam die perfecto, dicitur, mirum sane, quod tam alienas ab hoc textu opiniones de duratione hujus miraculi foveant nonnulli. Sic enim Rabbi Chasdai unius tantum horula semissem perstitisse contendit; referente illud *Francisci* c. I. p. 892. & trium horarum moram placuisse *Toletus* l. 4. Phys. c. 14. qvæst. 16. Autor, est *Ricciolus* Almag. Nov. T. I. Lib. 9. Sect. 9. p. 482. Spinosa quoque cit. supra loco diuturniorem quamdam ex refractione lucem obtrudere conatur. Quæ tamen omnia quomodo huic textui conciliari queant nondum video. Expressis enim verbis perfecti diei mora asseritur, quam si conseras verbis Syrac. c. XLVI. 5. *μία ἡμέρα ἐξηνήμη πρὸς δύο* dici non potest, quam inter se discrepent in definienda miraculosi hujus solstitii quantitate. Autores conf. *Ricciolus* cit l. aliique ab eo allegati. Speciatim autem hebræorum alii cum R. Ben Levi 24. alii cum R. Eliezer 36, iterum alii cum R. Bar. Nachmani 48. horas, diversimode quidem nunc primæ solis stationi circa meridiem, nunc motui inde ad occasum, nunc iteratæ stationi circa Horizontem distribuendas, huic miraculo assignant, docente illud Abarbanel Com. in Josuam, & ex eo *Francisci* dicto sepe loco. Verum si quid hic certi determinandum fuerit notanda erit inter diem artificialem & naturalem differentia. Naturalis quippe dies in 24. horas, quibus revolutio ista seu solis seu terræ diurna peragitur, descriptus, diem artificialem comprehendit noctemque, non habito ad sphaeræ terrestris positum respectu, adeo ut in septentrionalibus locis, ubi perpetuus tamen solis supra horizontem existens splendor diem facit sine nocte, sua etiam ratione locum habeat. Artificialis autem dies, solis supra Horizontem commorantis momenta complexus pro loci latitudine variat. Cumque perfecti diei fiat mentio verosimiliter colligimus, loqui textum de naturali, non artificiali, die. In sphaera enim obliqua ecquis artificialium perfectus dies dici meretur? utrum qui paucissimas, an plurimas, continet horas, an demum qui medium observat inter utrumque? Nisi vero cum *Maimonide* lib. סוּרָה נְבוּכִיזַר Par. 2. c. 35. longissimum diem dixeris perfectissimum qualem solstitiali conversione sol conficit. Quamdiu itaque de anni tempore, Solis loco in Zodiaco, & terrestris loci latitudine nondum constiterit, ne diei quidem artificialis quantitas, ne dum miraculosi hujus solstitii duratio in horis definiri poterit. Quod si tamen, ut omnino videtur, de naturali hic sermo sit, dicerem cum *Clavio Münstero* aliisque: Solem per 24. horas (quæ constituunt יוֹם תַּמִּיךְ) in Horizonte immotum esse visum, ita tamen ut adjectis horis diurnis, intra quas ab ortu versus occasum translatus apparuit, verè diei à Syracide possit: *μία ἡμέρα ἐξηνήμη πρὸς δύο*; & in textu: non erat dies antea nec post huic conferendus.

§. 10. Ceterum sufficiant ista hac vice; cum præsentium pagellarum ratio non permittat, ut ad reliquas quæstiones (v. c. de Chronologia, de sideribus reliquis, de die huic non simili, de ortu & occasu solis, de profanorum Scriptorum testimonio aliisque) nos dilabamur. Sit interim DEO Optimo Maximo, & in operibus suis maxime mirabili laus, honor, gloria sine

F I N E.

itra... eo, quod vallis ista, hoc loco Ajalonis dicta, Jeshu
 propheta, miraculi hujus mentionem injiciente,
 licatur. Unde *Mafius c. l.* recte quidem inferre vo-
 lumus, utriusque urbi communem, Macedam usque per-
 tignat hic eundem utrobique significari. (3) ex in-
 finitis locis, in quibus eadem loquendi ratio
 praesertim in metricis, singulae ferè paginae
 analogias ejusmodi, ubi duarum vel trium
 & praedicata promiscue permutari, & uni-
 versis subiecto, & vice versa, tribui commode po-
 test, ut evolva-
 salmos XCVI. 11 13. XCVII. 1. 8. CII.
 4. 7. 22. 23. CV. - 4. 7. CV. - 6. 9. 10. 23: CVI. - 22.
 erit manifestum, quod vice notamus CIII. 7. ubi dicitur:
Mosi notas fecit vias opera sua, hoc quidem sensu, ut &
 Mosi & filiis Israel sua patefecisse dicendus sit Deus.
 Ita pariter h. 1. Sol & luna videntur in tractu illo, & planitie
 Gabaonico - Ajalonis, quod sol magis e regione Gibeonis
 quam Ajalonis steterisse
 §. 8. Explicandum est, quidnam sit מִצֵּי הַמֶּדִּינָה me-
 dium illud caeli, cujus v. 1. Nonnulli hic ad verticale
 punctum eo lubentius recu-
 prae. explicata salvari hac ra-
 mento illud dici possit ibidem, quod illa loquendi ratio §.
 in hoc miraculo defendunt, unde notatur; sed quo funda-
 mento innixi, de li-
 nea meridiana ortum ab occasu, illud explicant.
 Verum Sole prope occasum com-
 biliter evicimus, sententia ista sp-
 merman juxta hypothesin Copernicanam, quod quidem proba-
 Script. Coperniz. P. II. c. 1. p. 37. & Exerc. Theor. Joh. Jac. Zim-
 versi illud explicat, ratus, cum de linea meridiana explicaturus,
 sit, nullum superesse aliud caeli medium, de centro uni-
 centrum coelorum. Sed vocabulum מִצֵּי illius non pos-
 seu centro nunquam explicabitur, utpote quod illium seu
 tem potius, quam centrum significat, radi-
 strante; quare & Chaldaeus paraphrastes vocem
 dium proprie denotat, usurpat. Sunt qui per me-
 cunqve caeli spatium, seu coelum ipsum simpliciter
 ad certum locum situmve respectu, intelligi asserunt, quodam
 in par-
 non-
 mi-
 d-